

47 СЕСІЯ

Знищення культурної спадщини в Україні

Декларація 9 (2024)¹

1. Посилаючись на Декларацію 5 (2022) «Війна Російської Федерації проти України», Декларацію 6 (2023) «Роковини війни Росії проти України» та Декларацію 8 (2024) «Другі роковини війни Російської Федерації проти України», Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи (далі – Конгрес) вчергове якнайрішучіше засуджує триваючу воєнну агресію, розпочату Російською Федерацією проти України всупереч нормам міжнародного права та Статуту Ради Європи. Він засвідчує свою непохитну прихильність до незалежності, суверенітету й територіальної цілісності України в її міжнародно визнаних кордонах.

2. Конгрес висловлює жаль і вчергове засуджує той факт, що ця необґрунтована й неспровокована війна проти України продовжує забирати безневинні життя й спричиняє людські страждання, а також цілеспрямоване знищення об'єктів життєво важливої інфраструктури, що є порушенням прав людини, безпрецедентним в новітній історії Європи. Мільйони людей, більшість з яких діти, й далі змушені залишати свої домівки. Крім того, тисячі українців досі перебувають у полоні та зазнають насильства, нелюдського поводження та тортур.

3. Понад два з половиною роки українці мужньо захищають свободу своєї країни перед нещадною повномасштабною агресією Російської Федерації. Конгрес вітає той факт, що органи місцевої та регіональної влади відіграють ключову роль у стійкості України, забезпечуючи надання послуг населенню та реагування на надзвичайні потреби.

4. Конгрес висловлює жаль з приводу того, що в порушення міжнародного гуманітарного права, зокрема Конвенції ЮНЕСКО про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту (Гаазька конвенція 1954 року) та двох протоколів до неї, і незважаючи на численні заклики ЮНЕСКО поважати культурну спадщину України, Російська Федерація постійно завдає ударів по об'єктах культурної спадщини в Україні. Від початку війни було пошкоджено або зруйновано понад тисячу культурних об'єктів, як-от історичні центри Одеси та Львова, які входять до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

5. Конгрес підкреслює, що розграбування та цілеспрямовані атаки на культурні об'єкти свідчать про систематичну політику, спрямовану на знищення історичної та культурної ідентичності України, що розцінюється як намір вчинення геноциду.

6. Він також наголошує, що крім репарацій за втрачені життя, завдані травми та пошкодження майна й інфраструктури Російська Федерація повинна сплатити репарації за пошкодження історичної, культурної та релігійної спадщини; у цьому контексті українським органам місцевої та регіональної влади відведено важливу роль у сприянні роботі Реєстру збитків та поданні заяв до Реєстру в межах їхніх повноважень.

7. Конгрес підкреслює, що окрім необхідності продовжувати підтримувати Україну в її зусиллях, спрямованих на захист від воєнної агресії Російської Федерації, а також громадян України, змушених покинути країну, настав час внести питання української культурної спадщини

¹ Обговорено під час дебатів та прийнято Конгресом 15 жовтня 2024 року, 1-е засідання (див. документ [CG\(2024\)47-12prov](#)), доповідачі: Мартін ДІШБУРГ-НІКЕЛЬС, Люксембург (L, ILDG), Гунн Маріт ГЕЛЬГЕСЕН, Норвегія (R, EPP/CCE).

Declaration 9 (2024)

та її відновлення до пріоритетів на порядку денному у політичній площині, зокрема на Міжнародній конференції з питань відновлення України 2025 року, яка відбудеться в Римі.

8. Посилаючись на Європейську культурну конвенцію (ETS № 18), ратифіковану всіма державами-членами Ради Європи, Конгрес наголошує, що збереження культурної спадщини допомагає поєднати минуле з майбутнім через спільне почуття ідентичності. Таким чином, європейська культурна спадщина нерозривно пов'язана з правами людини. Він також звертає увагу на Рамкову конвенцію Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства (CETS № 199, Фароська конвенція) та Конвенцію Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями (CETS № 221, Нікосійська конвенція), яка спрямована на запобігання та боротьбу з незаконним обігом і знищенням культурних цінностей.

9. Зважаючи на викладене вище, Конгрес закликає держави-члени Ради Європи підписати й ратифікувати Фароську та Нікосійську конвенції, якщо вони досі цього не зробили, підвищувати рівень обізнаності про вкрадені та розграбовані українські культурні надбання, зокрема з Криму, та активізувати зусилля з їхнього повернення Україні.

10. Конгрес також закликає органи місцевої та регіональної влади по всій Європі активізувати свої зусилля, щоб допомогти Україні в цій галузі та встановити справжні партнерства у сфері культурної спадщини, маючи на увазі, що такі партнерства можуть стосуватися не лише поточних потреб у заходах реагування, зокрема для відновлення та невідкладної охорони культурної спадщини, але також оцінки збитків і ризиків, зокрема документування, оцифрування, захист і збереження як матеріальної, так і нематеріальної спадщини. Крім того, Конгрес наголошує, що партнерства у сфері культурної спадщини можуть також підтримувати плани відновлення, які повинні охоплювати матеріальну та нематеріальну культурну спадщину, бути орієнтованими на людей і враховувати особливості окремих місць в дусі Фароської конвенції.

11. Він також заохочує органи місцевої та регіональної влади брати активну участь у програмі «Культурні маршрути Ради Європи», до якої Україна приєдналася в 2021 році і яка сприяє культурному туризму та розвитку на основі маршруту об'єктами спільної культурної спадщини.

12. Насамкінець він звертає увагу органів центральної, регіональної та місцевої влади держав-членів Ради Європи на те, що крім ракетних атак Російська Федерація веде інформаційну війну й продовжує поширювати фейкові новини та мову ворожнечі. Він наголошує, що боротьба з цими загрозами на всіх рівнях вимагає більшої обізнаності й запобіжних заходів, а також контрзаходів.

13. Конгрес зробить свій внесок у підтримку органів місцевої та регіональної влади в Україні, щоб в рамках їхніх повноважень сприяти роботі Реєстру збитків, а також у заохочення органів місцевої та регіональної влади на всьому континенті до спонукання їхніх органів центральної влади ратифікувати як Фароську, так і Нікосійську конвенції.

14. Конгрес підтримує український народ і підтверджує свою прихильність до спільного, демократичного майбутнього та майбутнього, заснованого на повазі до міжнародного права та справедливого миру.